

TEKSTİL ÜRÜNLERİ İMALATI VE GİYİM EŞYALARININ İMALATI

Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü

Tekstil ve hazır giyim sektörü, sanayileşme süreci boyunca gelişmekte olan ülkelerin kalkınmalarında önemli rol oynamıştır. Sektörün ihracat içerisindeki payının yüksekliği ve üretim sürecinde yaratılan katma değer, ülkelerin ekonomik gelişmelerinin ve refah düzeylerinin artmasını sağlamıştır. Sektörün üretim ve ihracatı 1970'lerden buyana, üretim ve işgücü maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle, gelişmiş ülkelere doğru kaymıştır. Gelişmiş ülkelerin bugün, hem üretim süreçlerinde yarattıkları modernizasyon hem de Ar-Ge faaliyetlerine verdikleri ağırlık ile sektördeki yerlerini korumaya çalıştıkları, bir diğer taraftan da sektörün önemli pazarları konumuna geldikleri görülmektedir.

Tekstil ve hazır giyim sektörleri Avrupa Topluluğu'nda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması (NACE) sisteminde farklı bölümlerde yer almalarına rağmen, birbirleriyle olan yakın ilişkileri nedeniyle genel olarak birlikte değerlendirilmektedirler.

NACE Sisteminde 13.bölümde yer alan Tekstil Ürünlerinin İmalatı'nın alt sektörlerine bakıldığında;

- Tekstil elyafının hazırlanması ve bükülmesi,
- Dokuma,
- Tekstil ürünlerinin bitirilmesi,
- Diğer tekstil ürünlerinin imalatının,

yer aldığı görülmektedir. Giyim Eşyalarının İmalatı ise,

- Kürk hariç, giyim eşyası imalatı,
- Kürkten eşya imalatı,
- Örne (trikotaj) ve tığ işi (kroşe) ürünlerin imalatı

alt sektörlerini kapsamaktadır.

Hazır giyim sektörü emek yoğun bir sektör iken, tekstil sektörü sermaye yoğun bir sektördür. Tekstil sektörünün alt sektörlerine bakıldığında sentetik elyaf ve iplik çekimi dünyanın en sermaye-yoğun sanayi sektörü olan petrokimya sanayi içinde yer almakta; iplik, dokuma, örme ve tekstil terbiye işletmeleri ise 4. sermaye-yoğun sanayi sektörünü oluşturmaktadır.¹

¹ Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013 Tekstil, Deri ve Giyim Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, 2007

Tekstil ve hazır giyimin tüm ülkelerde tüketimin temel ürününü oluşturması, yeni girişimcilerin küçük sermayeler ile bu piyasaya girişlerinin kolay oluşu; tekstil ve hazır giyim sektörlerinin, sanayileşme sürecinin her döneminde, dünya ticareti içerisinde önemli bir yere sahip olmasına neden olmuştur.

Tekstil ve hazır giyim sektörü, elyaf ve ipliği kullanım eşyasına dönüştürecek süreçleri kapsayan işlemleri içerir. Bunlar; elyaf hazırlama, iplik, dokuma, örgü, boya, baskı, apre, kesim, dikim gibi üretim süreçleridir. Elyaftan iplik ve mamul kumaşa kadar olan kısım tekstil, kumaştan giyim eşyası elde edilene kadar olan süreç ise hazır giyim sektörünün içinde değerlendirilmektedir.² Hazır giyim sektörünün tedarik zinciri içinde yer alan tekstil sektörü; otomotivden, inşaatla, ağır sanayiden tıba kadar pek çok sektörle teknik açıdan ilişki içinde olup halıcılık, yangın söndürme hortumları gibi pek çok farklı alana girdi sağlamaktadır.

Tekstil endüstrisinin yapısına bakıldığında teknolojik gelişimin ve Ar-Ge faaliyetlerinin, hazır giyim sektörüne göre daha büyük önem arz ettiği görülmektedir. Özellikle tekstil sektörünün alt sektörlerinde Ar-Ge faaliyetleri sayesinde ürünlere hem yeni özellikler hem de yeni kullanım alanları kazandırılmaktadır. Daha çok nano-teknoloji ile üretilmiş ürünler, fonksiyonel tasarımlar, düşük maliyetli çevreci yaklaşımlar, farklı sektörlerle yönelik yeni teknik tekstillerin geliştirilmesi, geri-dönüşüm ürünlerin teknik tekstillerde değerlendirilmesi gibi konulardaki çalışmaların sonuçları; teknik tekstil, ekolojik tekstil ve akıllı tekstil ürünlerinde izlenmektedir.

Tekstil ve hazır giyim sektörünün en büyük sıkıntısı yüksek maliyetlerdir. Ülkemizdeki gerek hammadde, gerek işgücü, gerekse enerji maliyetlerinin yüksekliği, üreticilerin dünya pazarındaki firmalarla rekabet edebilmesini güçleştirmektedir.

Tekstil Sektöründe Ar-Ge Uygulamaları: Teknik Tekstil, Ekolojik Tekstil ve Akıllı Tekstiller

“Teknik tekstil” kavramı 1980’li yıllarda, “endüstriyel tekstil” kavramının yetersiz kalması üzerine kullanılmaya başlanmıştır. Teknik tekstiller; ücretleri ve katma değeri daha yüksek ürünlerdir. Polyester, polipropilen, naylon, viskos, pamuk, cam ve aramid gibi malzemelerden üretilmekte olup; kimyasallara, hava şartlarına, mikro organizmalara dayanıklı, yüksek mukavemet, yanmazlık gibi üstün performans özelliklerine sahiptirler. Uygulama alanları konveyör (taşıyıcı) bantlar, tıbbi eldivenler, balistik (kurşun geçirmez) kumaşlar, akustik

² Ömer Gülerüz, Küresel Gelişmeler Işığında Türkiye’de Tekstil Sektörü ve Geleceği, 2011

izolasyon malzemeleri, roketler, otomobillerdeki hava yastıkları, antistatik tekstiller, suni çimen, tentelik kumaşlar, bandaj malzemeleri, aleve dayanıklı battaniye ve yastıklar, filtreler, yanmaz yapı malzemeleri, kimyasal koruyucu giysiler, tek kullanımlık koruyucu giysiler, kanalizasyon ve sulama sistemleri, güç tutuşur dekorasyon materyalleri ve perde şeklindedir.³

Ekolojik tekstil ya da eko tekstil (çevre dostu tekstiller) kavramı ise; 1990'lı yıllarda yoğunlaşan çevrenin korunmasına yönelik hareketlerin sonucunda ortaya çıkmıştır. Üretim süreçlerinin tüm aşamalarında çevreye ve insana zarar vermeyecek uygulamaların gerçekleştirilmesini amaçlar. Üretim Ekolojisi, İnsan Ekolojisi ve Atık Ekolojisi olmak üzere üç grupta değerlendirilir. Hammaddenin çevre dostu koşullarda üretilmesi, kimyasalların çevreye zarar vermeyecek ürünlerden seçilmesi, solunum, sindirim ve ter yoluyla insana zarar vermeyecek giysilerin üretilmesi, üretim atıklarının ve kullanım sonucu oluşan atık giysilerin geri dönüşüm süreçlerinin gerçekleştirilmesi gibi konuları içermektedir.⁴

Akıllı tekstiller; teknik tekstiller içerisinde yer alan, çevresel etkiler nedeniyle önemli ve yeniden üretilebilir otomatik değişim özellikleri olan elyaf ve kumaşlardır. Yüksek teknolojik ve katma değeri çok yüksek ürünlerdir. Herhangi bir etkiyi veya etki değişikliğini algılama ve buna tepki verme özelliğine sahiptirler. Günümüzde geliştirilen çok işlevli elyaflar, askeri giysiler, koruyucu hastane elbiseleri, yüksek performanslı spor giysileri gibi birçok alanda uygulama bulmaktadırlar.⁵ Ayrıca; çevresel değişimleri algılayarak renk, gözenek ve kalınlık özelliklerini değiştirebilen, mikropları öldüren, cildi besleyip masaj yapabilen, bazı ilaçların deriden vücuda verilmesini sağlayan örnekler günümüzde görülmeye başlanmıştır.⁶

Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü'nün Tarihçesi

19.yy'da İngiltere'de, 20.yy'da Japonya'da, 1950'lerde Tayvan ve Kore'de gelişmeye başlayan tekstil sektörünün; Türkiye'de köklü bir tarihi bulunmaktadır. Anadolu'da dokumacılığın Selçuklulardan daha eskiye dayandığı bilinmektedir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde de bu bilgi birikimi doğrultusunda sanayi tekstil üzerine dayalı olarak gelişmiştir.

³ Teknik Tekstiller Üzerine Genel Ve Güncel Bilgiler, İTKİB Genel Sekreterliği Ar&Ge ve Mevzuat Şubesi Mart 2005

⁴ Nurcan Kurtoglu, Duygu Şenol, Tekstil ve Ekolojiye Genel Bakış, Karsinojen ve Allerjik Etki Yapabilen Tekstil Kimyasalları, KSÜ Fen ve Mühendislik Dergisi 7(1)-2004

⁵ Yılgör,İ.,(2006), İşlevsel Polimerik Elyaf ve Akıllı Tekstiller, Bilim ve Teknik Aralık/2006:42; Aktaran: Yrd.Doç.Dr. H.Fatma Şener ve Öğr.Gör.Fatma Bulat, Nano Teknoloji ile Üretilen Akıllı Tekstiller ve Tüketici Beklentilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma

⁶ Yrd.Doç.Dr. H.Fatma Şener ve Öğr.Gör.Fatma Bulat, Nano Teknoloji ile Üretilen Akıllı Tekstiller ve Tüketici Beklentilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma

Bu dönemde; dokuma konusunda Denizli ve Tokat, ipekli ürünler konusunda da Bursa bölgesinde küçük işletmeler halinde üretim yapılmıştır. 1915 yılına gelindiğinde sanayi işletmelerinin pek çoğunun dokuma tesisleri olduğu görülmektedir. Bu tarihlerde 22 kamu sanayi işletmesinin 18'i, 28 anonim şirketin 10'u, 214 özel sektör işyerinin 45'i ve toplam 264 sanayi işyerinin 73'ü bu sanayide faaliyet göstermektedir.⁷

1933 yılında Sümerbank'ın kurulması, sektör için önemli bir adım olmuştur. Sümerbank'ta yetişen personel, edindiği bilgi ile daha sonra özel sektörün gelişimine katkıda bulunmuştur. Sanayi yatırımlarında ve ilk Kalkınma Planları'nda tekstil sektörü öncelikli sanayi olarak yer almış ve Türkiye'nin önemli bir pamuk üreticisi olması nedeniyle de kalkınma pamuk temelli olarak gerçekleşmiştir.⁸

1960'larda sanayileşme hareketinin başlamasının ardından 1970'lerde küresel tekstil ve hazır giyim sanayi gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere doğru kaymıştır. Bu yıllarda sektörde teknolojinin kullanımı sayesinde, bilgi birikimi ve teknik oluşmuştur.

1980'lerde ihracata dayalı büyüme stratejileri oluşturulmasıyla ihracatta artış yaratılmıştır. 1990 yılına kadar sektör çeşitli şehirlerde yayılarak gelişmiştir. 1990 yılında %12,2'lik büyüme ile en hızlı büyüyen sektör konumuna gelmiştir. Böylelikle Türkiye 1970'lerde sadece ham pamuk ihraç ederken 1990'larda Avrupa'ya en büyük hazır giyim ve tekstil ihracatçısı konumuna yükselmiştir.⁹

Dünya Ticaret Örgütü tarafından 1995 yılında kabul edilen Tekstil ve Hazırgiyim Anlaşması gereği ticaret kotalarının kaldırılması 2005 yılı başında uygulamaya geçmiştir. Bunun sonucu olarak uluslararası pazarlarda rekabetin arttığı yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönemin Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sektörleri üzerinde önemli ve olumlu etkileri olmuştur. Bu döneme kadar düşük maliyetli ürünler bazında rekabet etmeye çalışan Türk Tekstil ve Hazır Giyim Sektörleri geleneksel ve basit ürünlerle rekabet etmek yerine, yüksek katma değerli tekstil ürünleriyle ve hazır giyimde markalaşma yolunda ilerlemeye başlamışlardır.¹⁰

⁷ Tekstil, Hazır Giyim, Deri ve Deri Ürünleri Sektörleri, Mart 2010, Sanayi Genel Müdürlüğü

⁸ Owen, R., ve S. PAMUK, A History of the Middle East Economies in the Twentieth Century, 1999 – Aktaran: Ömer Güleriyüz, Küresel Gelişmeler Işığında Türkiye'de Tekstil Sektörü ve Geleceği, 2011

⁹ Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), Turkish Textile and Apparel Sector, 2002– Aktaran: Ömer Güleriyüz, Küresel Gelişmeler Işığında Türkiye'de Tekstil Sektörü ve Geleceği, 2011;

¹⁰ Tekstil, Hazır giyim, Deri ve Deri Ürünleri Sektörleri Raporu (2012/1), T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, Sektörel Raporlar ve Analizler Serisi

2000 yılında yaşanan ekonomik krizin sektörü olumsuz etkilemesine, ihracat rakamlarında düşüş izlenmesine karşın; 2005 yılında dünyanın en büyük 4. hazır giyim tedarikçisi ve 11. tekstil tedarikçisi konumuna yükselmiştir.

Dünya tekstil ve hazır giyim ihracatındaki payı ve aynı zamanda Türkiye toplam ihracatındaki payı dolayısıyla sektör bugün Ülkenin temel sanayilerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Rakamlarla Dünyada Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü

Dünyada tekstil ve hazır giyim sektörü son 40 yılda 60 kat büyüme göstermiştir. Sektörün üretim kapasitesinin talebin iki katından daha fazla olduğu tahmin edilmektedir.

Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) verilerine göre, dünya tekstil ve hazır giyim sektörü ihracatı 2010 yılında 2009 yılına göre %14,5 büyüyerek 526 milyar dolardan 602 milyar dolara yükselmiştir. Bu rakamın 251 milyar doları %19'luk büyüme ile tekstil sektörüne ait olup, 351 milyar doları %11'lik büyüme ile hazır giyim sektörüne aittir. İki sektörün 2010 yılında dünya mal ticaretindeki payı %4,1 olarak gerçekleşmiştir.¹¹

Başlıca tekstil pazarları incelendiğinde, Çin, Hong Kong, ABD, Almanya, İtalya, İngiltere, Fransa, Japonya ve İspanya'nın dünya tekstil pazarlarının %54'ünü oluşturduğu gözlenmektedir.

Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü (UNIDO) verilerine göre; dünya genelinde tekstil ve hazır giyim sektörlerinde 13,5 milyonu tekstil sektöründe, 13 milyonu hazır giyim sektöründe olmak üzere toplam 26,5 milyon kişi istihdam edilmektedir.¹²

Dünyada en büyük pamuk üreticileri Çin Halk Cumhuriyeti, ABD ve Hindistan'dır. Türkiye, dünyanın en büyük 7. pamuk üreticisi konumundadır.¹³

Dünya tekstil ve hazır giyim ticaretine etki eden en önemli olay, Çin'in 2001 tarihinde DTÖ'ye 143. üye olarak girmesi olmuştur. Çin bu üyelikle, DTÖ'nün "Tekstil ve Konfeksiyon Antlaşması"na tabii olmuş ve 2005 yılından itibaren kotaların kaldırılmasıyla tekstil ve hazır

¹¹ Tekstil, Hazır Giyim, Deri ve Deri Ürünleri Sektörleri Raporu (2012/1), T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, Sektörel Raporlar ve Analizler Serisi

¹² Yrd.Doç.Dr. Kahraman Aslan, Küresel Rekabet Baskısı Altında Tekstil ve Hazır Giyim Sektörünün Dönüşüm Stratejileri ve Yeni Yol Haritası, MÜSİAD Araştırma Raporları: 57, Kasım 2008

¹³ Dokuzuncu Kalkınma Planı2007-2013 Tekstil, Deri ve Giyim Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, 2007

giyim ihracatını önemli oranda artırmıştır.¹⁴ Bu katılım ayrıca dünya pamuk tüketimini de ciddi oranda artırmış (3,8 milyon ton) ve bu artışın %87'si (3,3 milyon ton) Çin Halk Cumhuriyeti'nden kaynaklanmıştır.¹⁵ Bununla birlikte, 1,5 milyarlık nüfusa sahip olan Çin, yaklaşık 150 milyonluk yüksek gelirli kitlesi ile aynı zamanda önemli bir pazar durumuna da gelmiştir.

Kotaların kalkmasının ABD, Almanya ve Japonya gibi büyük ülkelerde tüketicilerin satın alma kararlarında fiyat konusunun önemini artırmıştır. Dünya tekstil ve hazır giyim pazarlarındaki koşullar değişmiş, firmaların 2005 öncesinde sahip oldukları tedarik imkanları büyük ölçüde sınırlanmıştır. Yeni dönemde ürün tedariki yanında hizmet sunumu da önem kazanmıştır.

Rakamlarla Türkiye'de Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü

Ülkemiz, dünya tekstil ve hazır giyim sektörü ihracatı içinde %3,6'lık paya sahiptir. DTÖ 2010 yılı verilerine göre; dünyada tekstil sektöründe 8.'inci, hazır giyimde ise 5'inci büyük ihracatçı konumundadır. Tekstil ve hazır giyim sektörünün en önemli hammaddesi olan pamuk üretiminde 7. büyük üretim merkezidir. Yine dünya sıralamasına bakıldığında elyaf ring iplik üretiminde 5., open-end iplik üretiminde 4. sırada yer almaktadır.¹⁶

Türk tekstil ve hazır giyim sanayi, 2009 yılında yaşanan ekonomik krizden en çok etkilenen sektörler arasında yer almıştır. Hem tekstil sektöründe hem de hazır giyim sektöründe 2009 yılı ihracat rakamlarında bir önceki yıla göre düşüş izlenmiştir. Ancak Ekonomi Bakanlığı verilerine göre tekstil sektörü ihracatı 2010 yılında bir önceki yıla göre %18,2 oranında artarak 6 milyar 352 milyon dolar, 2011 yılı ihracatı %21,4 oranında artarak 7 milyar 710 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Hazır giyim sanayi 2010 yılında %10,5 oranında artarak 14 milyar 206 milyon dolar, 2011 yılında %10,3 oranında artarak 15 milyar 665 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye İhracatçılar Meclisi tarafından açıklanan rakamlara göre 2011 yılı ihracat sıralamasında hazır giyim sektörü otomotiv ile kimyevi maddeler ve mamulleri sektörlerinden sonra en fazla ihracat yapan 3. sektör, tekstil sektörü ise 7. sektör olmuştur.

İthalat rakamlarına bakıldığında, 2010 yılı tekstil ithalatında, hazır giyim ihracatında görülen artışa bağlı olarak hammadde ihtiyacını karşılanması amacıyla sürekli artış kaydedilmiş

¹⁴ Hazır Giyim Sektörü, Sektör Raporları, T.C. Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü Tekstil ve Konfeksiyon Ürünleri Daire Başkanlığı, 2012

¹⁵ Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013 Tekstil, Deri ve Giyim Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, 2007

¹⁶ Tekstil, Hazır giyim, Deri ve Deri Ürünleri Sektörleri Raporu (2012/1), T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, Sektörel Raporlar ve Analizler Serisi

ve Türkiye dünya tekstil ithalatında 6. sırada yer almıştır. Türkiye, hazır giyimde ise %0,8'lik pay ile dünya ithalatında 10. sırada yer almaktadır.¹⁷ Tekstil üretiminde ithal ara malı ve yatırım malının payı %43, hazır giyim üretiminde ise %19'dur.¹⁸

2023 yılı ihracat hedefi 20 milyar dolar olan tekstil ve hazır giyim sektörü 2011 yılında toplam 11 milyar 230 milyon dolar dış ticaret fazlası vermiştir. Bunun 10 milyar 566 milyon doları hazır giyim sektörüne, 664 milyon doları tekstil sektörüne aittir. Hazır giyim sektöründe ihracatın ithalatı karşılama oranı %457'dir. Aynı yılda bu oran tüm Türkiye için %56'dır.

Ekonomi Bakanlığı rakamlarına göre; Türkiye'nin en fazla tekstil ihracatı yaptığı ülkeler, toplam tekstil ihracatı içerisinde aldıkları paya göre, sırasıyla %13 ile Rusya, %10 ile İtalya ve %6 ile Almanya'dır. Hazır giyim sektöründe en fazla ihracat yapılan ülkeler ise toplam hazır giyim ihracatı içerisinde aldıkları paya göre, sırasıyla %25 ile Almanya, %13 ile İngiltere, %9 ile İspanya ve %8 ile Fransa'dır.

Yine Ekonomi Bakanlığı'nın rakamlarına göre; Türkiye'nin en fazla tekstil ve hammaddeleri ithalatı yaptığı ülkeler; toplam tekstil ve hammaddesi ithalatı içinde aldıkları paya göre, sırasıyla %20 ile Çin, %13 ile ABD., %7 ile Hindistan'dır. Hazır giyim ithalatında %37 ile Çin birinci sırada, %22 ile Bangladeş ikinci sırada, %6 ile Hindistan üçüncü sırada yer almaktadır.

Tekstil ve hazır giyim sanayinin Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya (GSYİH) katkısı %11 oranındadır. Ülke imalat sanayinin üretimi içerisindeki payı %14'tür.¹⁹ T.C. Merkez Bankası verilerine göre tekstil ve hazır giyim sektörlerinde kapasite kullanma oranı 2011 yılında %77'dir.²⁰

Türk tekstil ve hazır giyim sanayinde %90'ı KOBİ, %95'i de aile şirketi niteliğinde olan 43.000 civarında firma faaliyette bulunmaktadır. Bunların 11.000'i hazır giyim, 7.500'ü tekstil alanında olmak üzere 18.500 tanesi ihracat yapmakta ve toplam 750.000 kişiye istihdam sağlamaktadırlar.²¹ Bununla birlikte, sektördeki gerçek istihdam sayısını belirlemek küçük firma sayısının çokluğu, taşeron işletmeler ve sektörde ihtisaslaşmada sınırların çizilmesinin çok zor

¹⁷ Tekstil, Hazır giyim, Deri ve Deri Ürünleri Sektörleri Raporu (2012/1), T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, Sektörel Raporlar ve Analizler Serisi

¹⁸ T.C. Ekonomi Bakanlığı İthalatın Değerlendirilmesi Sunumu, İstanbul, 14.02.2012

¹⁹ İTKİB, 2008

²⁰ Tekstil, Hazır giyim, Deri ve Deri Ürünleri Sektörleri Raporu (2012/1), T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, Sektörel Raporlar ve Analizler Serisi

²¹ Hazır Giyim Sektörü, Sektör Raporları, T.C. Ekonomi Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü Tekstil ve Konfeksiyon Ürünleri Daire Başkanlığı, 2012

olması nedeniyle mümkün olamamakla birlikte 2 milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir. Bu rakam ile tekstil ve hazır giyim sanayi tarımdan sonra en büyük istihdama sahip sanayi dalıdır.²²

Tekstil ve hazır giyim üretiminde İstanbul, İzmir, Bursa, Ankara, Denizli, Gaziantep, Kayseri, Tekirdağ, Adana gibi şehirlerin öne çıktığı görülmektedir. Kahramanmaraş, İstanbul, Adıyaman, Gaziantep, Bursa gibi illerde iplik üretimi yoğun olarak yapılırken, Denizli’de havlu, bornoz, ev tekstili, Uşak’ta iplik, battaniye, Çorlu ve Çerkezköy’de tekstil terbiyesi, Adana’da pamuklu dokuma ve terbiye, Gaziantep’te polipropilen, dokusuz yüzey, makine halıcılığı, İstanbul’da konfeksiyon ve örme üretimi ön plana çıkmaktadır.²³

Akdeniz İhracatçı Birliği Genel Sekreterliği tarafından açıklanan verilere göre 2011 yılı için Türkiye geneli tekstil ve hammaddeleri sektörü ihracatı iller bazında incelendiğinde; sırasıyla İstanbul, Bursa, Gaziantep, Kahramanmaraş, Adana, Kayseri, İzmir, Denizli, Tekirdağ ve Uşak’ın yer aldığı görülmektedir. Hazır giyim sektöründe ise sıralama İstanbul, Denizli, İzmir, Bursa, Tekirdağ, Gaziantep, Mardin, Malatya, Adana ve Balıkesir şeklinde olmaktadır.

TÜİK’in son yayımladığı 2009 yılı verilerine göre imalat sanayi içinde AR-GE harcamalarının oranı tekstil sektöründe %2,46, hazır giyimde %0,62 oranında gerçekleşmiştir.²⁴ TÜİK tarafından gerçekleştirilen 2010 yılı Ar-Ge Faaliyetleri Araştırması sonuçlarına göre; Türkiye’de Gayri Safi Yurtiçi Ar-Ge harcamasının Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) içindeki payı %0,8,4’tür.²⁵ KOBİ’lerde ise bu oran % 0,3 civarındadır.²⁶ İmalat sanayinde çalışan AR-GE personeli sayısı bakımından yapılan değerlendirmede ise tekstilde %3,64, hazır giyimde %1,39 oranında AR-GE personeli istihdamı sağlandığı görülmektedir.

Tekstil ve hazır giyim sanayi yoğun olarak makine kullanımına dayanmaktadır. Türkiye’nin net ithalatçı olması nedeniyle bu noktada Türkiye’nin yabancı üreticilere bağımlılığı söz konusudur. 1980’lerin başındaki sanayileşme atağından bu yana Türkiye’nin tekstil ve hazır

²² İ. Hakkı Eraslan, İsmail Bakan ve Aslı Deniz Helvacıoğlu Kuyucu, Türk Tekstil Ve Hazırgiyim Sektörünün Uluslararası Rekabetçilik Düzeyinin Analizi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (7/13), 2008

²³ Tekstil, Hazır giyim, Deri ve Deri Ürünleri Sektörleri Raporu (2012/1), T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, Sektörel Raporlar ve Analizler Serisi

²⁴ Tekstil, Hazır giyim, Deri ve Deri Ürünleri Sektörleri Raporu (2012/1), T.C. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Sanayi Genel Müdürlüğü, Sektörel Raporlar ve Analizler Serisi

²⁵ TÜİK 04 Kasım 2011 tarih ve 224 sayılı Haber Bülteni

²⁶ TMMOB

giyim sanayi makine parkının değerinin yaklaşık 80 milyar ABD doları seviyesine ulaştığı tahmin edilmektedir.²⁷

Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası'nın üyeleri arasında yapmış olduğu maliyet analizi anket sonucuna göre (2005); tekstil sektöründe en büyük maliyet bileşeni %33 ile hammadde, %25 ile insan kaynaklarıdır. Enerji ise %9'luk bir paya sahiptir. Tekstil sektörünün alt sektörü olan boya terbiye işletmelerinde %26 ile insan kaynakları maliyeti birinci sırada yer alırken, ikinci sırada %16 ile enerji, üçüncü sırada ise %15 ile kimyasal malzeme maliyeti yer almaktadır. Hazır giyim sektöründe ise, İTKİB (2007) verilerine göre, %47 ile en büyük maliyet bileşenini hammadde, ardından da %27 ile işçilik oluşturmaktadır.²⁸

Türk tekstil sektörünün vizyonu; katma değeri yüksek, yenilikçi, rekabetçi ve teknoloji içeren ürün ve hizmet sunumları ile dünya ticaretindeki payını ve toplumsal refahı arttırmak olarak belirlenmiştir.²⁹ Türkiye'nin uluslararası piyasalarda tekstil ve hazır giyim sektöründeki payının ve rekabet gücünün korunabilmesi için, sektörün, moda-marka ve kaliteyi ön plana alacak şekilde yapılandırılması gerekmektedir. Yüksek üretim maliyetlerine ilişkin gerekli tedbirlerin alınarak rakip ülkelere yaklaştırılması, firmaların rekabetçiliklerini arttıracaktır. Ayrıca, eğitim sisteminin yaratıcılık yeteneğinin geliştirilmesi üzerine dayandırılması, ülke genelinde Ar-Ge faaliyetlerine önem verilerek çalışmaların bu doğrultuda ilerletilmesi sektörün gelişimine katkı sağlayacaktır. Yüksek katma değerli ürünler olan teknik tekstil ve çok fonksiyonlu hazır giyim üretimine ağırlık verilmelidir. Hazır giyim üretiminde pazar değişimlerine bağlı olarak esnek üretimin yapılabilirliği sağlanmalıdır. Uzun vadede bu sektörde teknolojiye dayalı rekabetçi yapının sağlanması teşvik edilmeli, ithalata bağımlı olarak gelişen tekstil makinesi alanında çalışmalara önem verilmelidir.

İzmir'de Tekstil ve Hazır Giyim Sektörü

İzmir bölgesinin geniş ve verimli tarım alanları, uluslararası ticaret yolları üzerinde bulunuşu Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim sektöründe önemli bir yere sahip olmasına neden olmuştur. Yerel tekstil ürünü olan tiftik ile birlikte İran'dan kervanlarla getirilen ipek de İzmir'in ticari hayatında önemli rol oynamıştır.

²⁷ İ. Hakkı Eraslan, İsmail Bakan ve Aslı Deniz Helvacıoğlu Kuyucu, Türk Tekstil Ve Hazırgiyim Sektörünün Uluslararası Rekabetçilik Düzeyinin Analizi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (7/13), 2008

²⁸ Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013 Tekstil, Deri ve Giyim Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu, DPT, 2007

²⁹ Vizyon 2023 Teknoloji Öngörüsü Projesi Tekstil Paneli (Son Rapor) Temmuz-2003

Türkiye genelinde İzmir organik pamuk üretiminde lider konumdadır. Maalesef ekim alanlarının gittikçe azalması nedeniyle pamuk üretiminde ciddi bir azalma yaşanmaktadır. Dünyada en iyi pamuğun yetiştiği üçüncü bölge olarak gösterilen Turgutlu'da 2003 yılında 80 bin dekar olan pamuk ekim alanları 2010 yılında 70 dekara, Tire'de ise 5 yıl içerisinde 90 bin dekar olan ekim alanları 2 bin dekara düşmüştür.³⁰

İzmir Ticaret Odası ve Ege Bölgesi Sanayi Odası kayıtlarına göre İzmir'de 3.500 civarında firma tekstil ve hazır giyim sanayi alanında bulunmaktadır.

İzmir'in 2011 yılı tekstil ve hammaddeleri ihracatı yaklaşık 210 milyon dolardır. Hazır giyim ihracatı ile birlikte bu rakam 1,2 milyar doların üzerine çıkmaktadır. Bu rakamlar ile İzmir, Denizli ile yarışır durumdadır.³¹

³⁰ <https://kadirbolukbasi.wordpress.com/2010/04/07/egede-pamuk-yeniden-revacta/>

³¹ 35 Tekstilin Gözde Şehri İzmir, Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası

(http://www.tekstilisveren.org/ttsis//index.php?option=com_content&task=view&id=1491&Itemid=114)